

hiánya olyan referencia ponttól fosztja meg a társadalomtudományi gondolkodást, ami mindenképp discussiora készíthető, és mint ilyen gazdagítóvá lehetne. Zlinszky János életpályáját bemutatva kalauzolja az Olvasót könyvtárról könyvtárra, amely során feltárul előttünk a történelem viharáiban kibontakozó életút, magyarázatot adva az ő tudomány iránt megedzett és ezért kitartó elköteleződésére, melyet a könyvek szeretete indított el egykor a nagyapai gyűjteményt felfedezni vágyóban.

Két, témájában különleges, a többi cikktől tematikájában eltérő írás is megjelent az ünnepi kötetben. Egyrésztől Burián László írásában történeti áttekintést nyújt a korai, főként német kodifikáció állomásaiból. Hosszú út vezet az alkalmazandó jog átfogó, teljes kollíziós normák általi szabályba foglalásához, ennek a folyamatnak az elindulását és megtorpanásait nézi át a cikk, különös tekintettel a deliktuális felelősség esetére. Majd Koltay András azt mutatja be, miként kerülhetett a kereszténység jelképe, a feszület egy strasbourg-i ítélet középpontjába. Bár a Lautsi-ügy Olaszországból indult, a döntés következményei egész Európára kiterjednek és meghatározzák állam és egyház, vallásos sokszínűség és laicitás viszonyának elő-előforduló kérdéseit, kulturális örökséghez való kapcsolatát. A tanulmány kitekintést nyújt párhuzamos amerikai ügyek felvillantásával is.

Az Ünnepelt széles körű és jól ismert munkásságát is jelzi, hogy mennyi jogterületről állt össze az öt méltatók tollából ez az érdekes kötet. Azon túl, hogy a szerkesztők és a szerzők remélik, hogy sikerült örömet szerezni a Professzor Úrnak, abban is bizakodnak, hogy mindenki haszonnal forgatja majd e különleges válogatást tartalmazó könyvet.

MOLNÁR Sarolta

* * *

CSEHI Zoltán – SCHANDA Balázs – SONNEVEND Pál (szerk.):
Viva vox iuris – Tanulmányok Sólyom László tiszteletére
 70. születésnapja alkalmából
 Budapest, Szent István Társulat, 2012.

A Szent István Társulat, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara, valamint az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Sólyom László 70. születésnapja alkalmából ünnepi kötetet jelentetett meg. Ezen jeles esemény kapcsán a volt államfő kollégái, tanítványai, pályatársai e kötetbe írt tanulmányokkal köszönetüket és jókívánságaikat fejezték ki. A könyv szerzői a szakmai és személyi elismertség kifejezésre juttatása mellett Sólyom pályafutásához kapcsolódóan tematikus csoportokra bontva dolgozzák fel az általuk választott témaköröket, így az egyes fejezetek érintik többek között a közjog, a nemzetközi jog, a magánjog és a kánonjog területeit.

Roman Herzog *Idee und Realität Europas* címmel írt tanulmányában az európai gondolat kialakulásáról és az Európai Unió fejlődésének lehetőségeiről szolt. A szerző kifejti, hogy az európai eszme és a valóság távol állnak egymástól.

Kukorelli István *1956 alkotmányjogi relevanciái, Bibó '56-os szemüvege* címmel írt üdvözlő soraiban elsősorban az új Alaptörvény által alkotmányos alapszintre emelt legfiatalabb nemzeti ünnepünk, 1956. október 23-a alkotmányos összefüggéseiről és az államminiszter, Bibó programjának hatásairól beszélt.

Roska Tamás *Találkozásaim Sólyom Lászlóval* című fejezetében háláját kifejezve, a volt államfővel való találkozásairól és azok saját életére gyakorolt hatásairól emlékezett meg.

Berke Barna *Büntető közigazgatás és bírósági felülvizsgálat – Esetek az alkotmányosság határvidékéről* címmel írt születésnap üdvözlőjében a közös munka során megformált alkotmánybírósági döntéseket és indoklásokat elemezte, valamint eseteket sorakoztatott fel a büntető közigazgatás és bírósági felülvizsgálat határvidékéről.

Bitskey Botond *Hosszú távon megéri alkotmányosnak lenni – Két közjogi eset* címmel párhuzamot keresve Sólyom László állami kitüntetések kapcsán felmerült vitái és a Mádl Ferenc által korábban megfontolásra visszaküldött törvényjavaslat miatti konfliktusos helyzet között, a köztársasági elnöki döntések természetéről és utóéletéről írt. A szerző kiemelte: mindkét döntésben megmutatkozott, hogy a jogszerűség és alkotmányosság mércéjének szem előtt tartása fontosabb kritérium, mint a saját meggyőződés, vagy az ügy „megnyerése”.

Armin von Bogdandy, Matthias Kottmann, Carlino Antpöhler, Johanna Dickschen, Simon Hentrei és Maja Smrkolj *An EU Rescue Package for Media Freedom in the Member States* címmel közösen írt tanulmányban Sólyom Lászlót mint a demokrácia képviselőjét emelték ki, és a sajtószabadság érvényesülésének szempontjából azt vizsgálták, hogy az uniós jog mennyiben képes hozzájárulni e demokratikus elv érvényesüléséhez.

Gianni Buonicchio és Schnutz Rudolf Dürr *European Standards for an Independent Judiciary in a Democratic State Contribution of the Venice Commission – Contribution to the Mélanges for Prof. László Sólyom former president of Hungary* című köszöntő fejezetben a volt köztársasági elnöknek a Velencei Bizottság munkájában betöltött szerepéről és a magyar Alkotmánybíróság működésében való kiemelkedő teljesítményéről szoltak.

Chrisoph Grabenwarter *Separation of Powers and the Independence of Constitutional Courts* című tanulmányában kifejtette, hogy a hatalmi ágak elválasztása egy demokratikus társadalom alapvető érdeke. A független alkotmánybíróság kapcsán pedig a volt államfő tudományos munkáját elemezte.

Dieter Grimm *Die Bedeutung der Grundrechte nach 60 Jahren Verfassungsrechtsprechung in Deutschland* címmel a német alapjogokat és az alkotmánybíráskodást vizsgálva az alapjogok jelentőségét hangsúlyozta. Grimm köszöntőjében kiemelte, hogy Sólyom László a magyar alkotmánybíráskodás tekintetében a német példát követendőnek és példaértékűnek találta.

Rainer Hofmann *Promotion of State Language versus Protection for Minority Languages – The 2009 Slovak Law on the State Language and the Council of Europe, Framework Convention for the Protection of National Minorities* című fejezetében a

magyar kisebbségeket sújtó szlovák nyelvtörvény és a nemzeti kisebbségek védelmének konfliktusos helyzetében Sólyom kimagasló törekvéseiről számolt be.

Gerhart Holzinger *Gedanken zur Kooperation zwischen Verfassungsgerichten* című tanulmányában kifejtette, hogy az újkori alkotmánytörténet összefonódott a volt államfő nevével, aki a demokrácia fejlődéséért és Magyarország jogállammá válásáért vitathatatlanul sokat tett. Az Alkotmánybíróság tagjaként, majd elnökeként az alkotmányosság Magyarország határain túlnyúló kiépítéséért küzdött, és az ő érdeme többek között a halálbüntetés eltörlése és a véleménynyilvánítás szabadságának megerősítése is. Köztársasági elnökként a jogállamiságért, az alapvető jogokért, különösen a kisebbségek jogaiért és a környezetvédelemért emelt szót.

Jakab András *Full Parliamentarisation of the EU without Changing the Treaties – Why We Should Aim for It and How Easily It Can be Achieved* címmel az Európai Unió demokratikus működéséről, annak előnyeiről, történetéről és a demokrácia fajtáiról írt üdvözlő soraiban. A szerző szerint a demokratikus elvek figyelembevétele kiemelendő szempont az uniós szervek működése során.

Herbert Küpper *Zwischen Staatspaternalismus, Kollektivismus und liberalem Individualismus: Normative Grundlagen des Menschenbilds im neuen ungarischen Grundgesetz* című tanulmányában az új magyar Alaptörvény jelentőségéről szólt. Fejezetében kifejtette, hogy az Alkotmány egy jogi norma, amely értékeket közvetít, azonban a jogi norma szövege mögött nemcsak a dogmatikus elemek, hanem teoretikus tényezők is rejlenek.

Majtényi László *Az információs jogok intézményi kifejlődése Magyarországon* című tanulmánya szerint az információs jogok mélyen benne élnek a hazai politikai és jogi hagyományban. A szerző Sólyom László információs hatalommegosztásra való törekvését emelte ki, amely szerinte minden demokratikus jogállam alapja.

Paczolay Péter *Az egyéni jogsérelem az Alkotmánybíróság előtt* című köszöntőjében az Alkotmánybíróság előtti egyéni jogsérelem problematikájáról és a sajátos magyar megoldás történetéről számolt be. Fejezetében a volt köztársasági elnök e téren kifejtett gondolatait, sajátos meglátásait üdvözli.

Péterfalvi Attila *A második adatvédelmi ciklus* címmel, e periódust elemezve, Sólyom közéleti szerepvállalásának hatásait, és az alkotmányos jogvédelem területén betöltött szerepét hangsúlyozta. A szerző kitüntetésként értékeli, hogy szakmai ügyekben kölcsönösen segíthették egymást.

Schanda Balázs *Considerations on the Place of Religion in Constitutional Law* című tanulmányában a vallásszabadságról, mint az alkotmányban biztosított alapvető jogról, valamint a vallási semlegesség és a kulturális sokszínűség közötti utakról számolt be. A szerző Magyarország új Alaptörvényének sajátos megoldásáról is szót ejtett üdvözlőjében.

Kim Lane Scheppele *On the Unconstitutionality of Constitutional Change: an Essay in honor of László Sólyom* címmel a volt köztársasági elnök alkotmánybírói munkáját értékelte. A szerző szerint az államfő személye és munkássága a magyar Alkotmánybíróság létében fontos mérföldkő volt.

Spiros Simitis *Internet – Neue Regelungsetappe oder Ende des Datenschutzes* című tanulmányában az internetes kihívások és az adatvédelem hatáiról szólt. A

szerző szerint, amikor a személyes adatok nyilvánosságra hozása szinte szokássá válik, az adatvédelem alapjai is megszűnnek.

Sonnevend Pál az *Emberi Jogok Európai Egyezménye mint Európa emberi jogi alkotmánya* címmel a vonatkozó témát elemezve szolt többek között Sólyom alkotmánybírói munkájának meghatározó elemeiről. A szerző köszöntőjében kiemelte, hogy az államfő munkája során a magyar alkotmányos rendet az európai alkotmányosság részének tekintette.

Trócsányi László *Torzók közjogi aktualitásainkról: a Velencei Bizottság jelentése a külföldön történő szavazásról és a magyar alkotmánybíráskodás korszakai* címmel a Bizottság jelentését és a magyar alkotmánybíróság munkáját elemezve kifejezte, hogy Sólyom meghatározó szerepet játszott a magyar alkotmánybírói joggyakorlat kialakításában.

Babai-Belánszky Tamás, Fülöp Sándor és Ifj. Zlinszky János *A Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa a jövő nemzedékek érdekeinek alkotmányba emeléséről* címmel örömmel számolnak be arról a szakmai munkáról, amelyet a Sólyom László törvényjavaslata alapján felállított jövő nemzedékek országgyűlési biztosának intézménye, a volt államfő által lerakott jogi alapokra támaszkodva végzett az Alaptörvény kodifikációja során, az ünnepelt szívéhez közel álló alapjogokért, a jövő nemzedékek érdekében.

Csehi Zoltán *Kettős állampolgárság és német nemzetközi magánjog: új szempontok és új prioritások az alapjogok érvényesülése és az európai jog irányaiból* című tanulmányában az ünnepelt tiszteletére olyan témát választott, amely leginkább illik az ünnepelt személyéhez és munkásságához.

Harmathy Attila *Alkotmányjog – Polgári jog* című, ünnepi kötetbe szánt írása az alkotmányjog és a polgári jog összekapcsolódó témáit dolgozza fel, amely témák Sólyom Lászlót szakmai tevékenysége során évtizedekig foglalkoztatták. A kérdések vizsgálatára vonatkozó közös alapelképzeléseknek megfelelően a megjegyzések részben történeti, részben más országok megoldásainak figyelembevételén alapszanak.

Kecskés László *Kontinentális általánosságok a common law-ról* címmel Sólyom kandidátusi disszertációjának „Kontinentális általánosságok on torts” fejezetét alapul véve a common law különlegességének okairól, az angol jog szerkezetéről és az eljárásjogias szemléletről írt köszöntőjében.

Landi Balázs *A jogellenesség mint emberi magatartásmérték történeti kezdeményei – Fogalmi, dogmatikai és kodifikációs különbségek a szerződésen kívül okozott károkért való polgári jogi felelősség körében* címmel írt tanulmányában a károkozás során a jogellenesség mint emberi magatartásmérték történeti kezdeményeit tárta fel. A szerző szerint a polgári jogi tudomány feladata a létező magatartási klauzulák nyílt értelmezése és fogalmi pontosítása.

Lábady Tamás *Két alkotmánybírói határozat az alkotmányos rendszerváltás „hőskorából”* című fejezetében Sólyom László jogászit zsenijét élte. A szerző köszöntőjében az ún. „abortusz határozatot”, és az államosítási jogszabályok alkotmányellenességéről szóló határozatot emelte ki, melyek érvrendszerének megalkotásában Sólyom László alkotmánybíróként közreműködött.

Székely László *Protection of Personality in the Theory of Hungarian Private Law – Adventures of Tracking Archetypes in Legal History* címmel a személyiségvédelem hazai fejlődéstörténetéről számolt be. A magyar eseményeket elemezve a személyiségvédelem fogalmi rendszere mögötti tartalmat igyekezett feltárni.

Vékás Lajos *Gleichbehandlungsgrundsatz un Privatrecht* című üdvözlésében az egyenlő bánásmód és az egyéni autonómia összeegyeztethetőségét vizsgálta. A szerző arra kereste a választ, hogy a horizontális magánjogi viszonyokban mennyire lehetséges az emberi jogi követelmények megvalósulása.

Erdő Péter *Az egyházi közigazgatási jog mint önálló jogág* címmel fejtette ki gondolatait. A szerző véleménye szerint e témakörben kiemelkedő kérdés, hogy a Katolikus Egyház Krisztustól rendelt teológiai és intézményes valóságára lehet-e korrekt módon alkalmazni a közigazgatási jog liberális fogalmát és ezzel összefüggő követelményeit.

Szuromi Szabolcs Anzelm *A kánoni jog főbb sajátosságai* című fejezetében kifejti, hogy az emberi természetben, a teremtésben adott és ennek alapján saját és a közösség életben maradását, továbbá annak összehangolt működését szolgáló normákat közösen jognak nevezzük. Köszöntőjében a katolikus egyház jogának, a kánoni jognak a speciális jellemzőiről szól.

Péteri Zoltán *Some remarks concerning the „style” of the Hungarian legal system* című ünnepi kötetbe szánt fejezetében a magyar jogrendszer néhány jellegzetes vonását magyarázza. A történelmi okok kiemelésével a magyar alkotmányos szabályozás sajátos formálódásának okait keresi.

Tóth Gábor Attila *Jog, kritika, igazságosság* című tanulmányában Sólyom László jogtudósi munkáinak kiváló jellegét és kritikus szellemét emeli ki. Köszöntőjének célja, hogy olyan gondolkodásmódról adjon számot, amely a jogász pályán jótékony hatású lehet. Gondolatait a jog, kritika és az igazságosság témái köré rendezi.

Zlinszky János *Az Alkotmánybíróság felelős az elmaradt rendszerváltásért* című fejezetében arra keresi a választ, hogy az alkotmánybíróságot terhelheti-e felelőség az elmaradt rendszerváltásért. Összegzésében végül arra jut, hogy a rendszerváltás felemás eredményeiért, elhúzódságért vagy éppen meg nem történtéért nem az Alkotmánybíróság felelős. A jogállamiság számos megvalósult értékét viszont – a szerző szerint – közvetlenül köszönhetjük a testületnek és elsősorban első vezetőjének, Sólyom Lászlónak, akit e sorokkal köszöntött.

Csermely Péter *Talent support Networks are Keys of modern Education* címmel a kötet legvégén a tehetséggondozás szerepéről írt, amely a volt államfő egyik legfontosabb célkitűzése volt. A táltumok fejlesztése és a támogatási rendszer kialakítása kiemelkedő jelentőségéről számolt be a kötet záró soraiban.